

Andrzej Malec

O własnościach semantycznych norm i rozkazów

(streszczenie referatu)

W referacie korzystam z formalizmu *Ontologii sytuacji* Bogusława Wolniewicza do określenia warunków prawdziwości norm prawnych. Odwołując się do, wprowadzonego przez Wolniewicza, pojęcia sytuacji, określam pojęcie reguły prawnej jako wyróżnionego zbioru zdarzeń. Wyróżniam trzy reguły prawne: nakaz, zakaz i dozwoleństwo. Norma prawna jest prawdziwa wtedy i tylko wtedy, gdy każde zdarzenie będące interpretacją argumentu normy prawnej jest elementem odpowiedniej reguły prawnej.

Formalizm oparty na *Ontologii sytuacji* Bogusława Wolniewicza pozwala też określić podstawowe relacje semantyczne dla norm prawnych: wynikania między normami prawnymi, sprzeczności norm prawnych, przeciwieństwa norm prawnych, podprzeciwieństwa norm prawnych. Relacje te oparte są o znaczenia stałych logicznych, a także o własności reguł prawnych, w tym własności związane ze strukturą zdarzeń.

Odróżniam normy prawne od rozkazów – normy prawne są zdaniami w sensie logicznym, natomiast rozkazy nie są zdaniami w sensie logicznym. Co ciekawe, formalizm oparty na *Ontologii sytuacji* Bogusława Wolniewicza pozwala również na rozważanie własności semantycznych rozkazów: mimo, że rozkazy nie są zdaniami w sensie logicznym, można zdefiniować relacje między rozkazami, które odpowiadają relacjom wynikania, sprzeczności, przeciwieństwa i podprzeciwieństwa.

Uzyskane wyniki mogą okazać się użyteczne dla automatycznej analizy wypowiedzi prawniczych.

Literatura:

Bogusław Wolniewicz, *Ontologia sytuacji*, Warszawa 1985

Andrzej Malec, *Wprowadzenie do semantyki prawa*, Białystok 2018